

Otomotiv Sanayinde Üretim İşçisi Olarak Çalışan Babaların 5-6 Yaş Çocuklarının Günlük Yaşantısında Oyunun Yerine Yönelik Algıları

Perceptions of Fathers Working as Production Workers in Automotive Industry on the Place of Play in Daily Life of 5-6 Years Old Children

Çiğdem GÖKDUMAN¹, Nimet HAŞIL KORKMAZ², Meral TANER DERMAN³

• *Geliş Tarihi:* 17 Eki 2018

• *Kabul Tarihi:* 27 Şub 2019

• *Yayın Tarihi:* 6 Eyl 2019

Öz

Bu araştırmanın amacı, Marmara Bölgesinde yer alan bir şehirde otomotiv sanayinde alt sosyoekonomik düzeyde üretim işçisi olarak çalışan ve 5-6 yaşında anaokuluna devam eden çocuğu olan babaların, çocuklarının günlük yaşantısında oyunun yerine yönelik algısını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın çalışma grubunu, Bursa'da otomotiv sanayinde üretim işçisi olarak çalışan ve 5-6 yaşlarında çocuğu olan 16 baba oluşturmaktadır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgu bilim (fenemolojik) desen ile yürütülmüştür. Veri toplama aşamasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, veri toplama aracı olarak ise araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu yapılmıştır. Araştırma verileri, soruların babalara yüz yüze sorulmasıyla elde edilmiştir. Babalara, çocuklarının okul dışında kalan zamanlardaki oyun oynama durumları, çocuklarının günlük rutin etkinliklerinde neler yaptıkları, çocuklarının oyun arkadaşlarına yönelik farkındalık düzeyleri, çocukların ev içi ve dışında oyun oynama alanı olarak kullandıkları yerler ve yaşadıkları sıkıntılar, çocuklarının ebeveynleri ile oyun oynarken onları farklılaştırmalarına yönelik açık uçlu sorular yöneltilmiş ve babaların konu hakkındaki görüşleri saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma bulgularından elde edilen sonuca göre çocukların okul dışı zamanlarının çoğunu oyun oynayarak, televizyon izleyerek ve dijital oyunlar oynayarak geçirdikleri, oyunlarını en çok anne-baba ve arkadaşlarıyla oynadıkları, ev içerisinde en çok oturma odası ve kendi odalarında oynadıkları saptanmıştır. Ayrıca, babaların en çok "yorgunluk ve/veya zaman yetersizliğinden dolayı çocuklarıyla yeteri kadar oyun oynayamama" konusunda sıkıntı yaşadıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: oyun, babaların oyun algısı, nitel araştırma

Abstract

The aim of this research is to determine the perception of the fathers, who work as production workers in the automotive industry at the sub-socioeconomic level in a city in the Marmara Region and whose children are going to kindergarten at 5-6 years of age, The participants of the study were 16 fathers who work as production workers in the automotive industry in Bursa and have children between the ages of 5 and 6 years. This qualitative study is the phenomenological one and semi-structured interview conducted with fathers were the ways for gathering data. In the study semi-structured interview form developed by research used as the data collection tool. The fathers were asked about their child's play status, what their children's daily routine activities were doing, awareness levels have been asked for the father to the children's playmates The fathers were asked about the places they used as playgrounds inside and outside the house and the problems they

1 Yüksek Lisans Öğrencisi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa, cigdem_sahanli@hotmail.com

2 Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Bursa, nhasil@uludag.edu.tr

3 Dr., Uludağ Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Bursa, mtaner@uludag.edu.tr

experienced. Open-ended questions are directed at fathers to differentiate their children while playing with their parents and the opinions of fathers about the subject. As a result of the research, it was determined that most of the non-school hours of the children spent playing games, watching television and playing digital games; children-play their games with their parents and friends, they mostly play in the living rooms and their rooms. Furthermore, it has been determined that the fathers most often suffer from "unable to play with their children as much as their children wish to do due to fatigue and/or insufficient time".

Key words: play, fathers' play perception, qualitative research

Giriş

Bireyin yetişkin dönemlerini dahi etkileyecek olan yaşamın ilk yılları eğitimciler tarafından en önemli yıllar olarak görülmektedir. Çocuklar yaşamlarına oyun ile tanışarak başlamakta ve oyunu hayati bir iş olarak görmektedir. Bu nedenle çocukların kendilerini rahat ve güvende hissedecekleri oyun ortamlarının hazırlanması büyük önem taşımaktadır (Kaytez ve Durualp, 2014). İnsan yaşamının en önemli bölümlerinden biri olan çocukluk döneminde, çocuklar oyunlar aracılığı ile sosyalleşmekte ve yaşadıkları dünyayı özümsemektedir (Güney Karaman, 2009). Hayat boyunca ihtiyaçlar, oynanan oyunların niteliği ve oyunlarda kullanılan malzemeler değişmesine karşın; genel olarak oyun varlığını sürdürmüş ve çocukların olduğu her yerde bulunmaya devam etmiştir (Erşan, 2006).

Çocukların gelişimi üzerinde etkili olan gelişim evrelerinin birbiri ile bağlantılı olduğu görülmektedir. Belki bir evrede yaşanan olumsuzluğun diğer evre üzerinde yapacağı olumsuz bir etki neticesinde çocuğun gelişim alanlarından herhangi birinde başarısız olabileceğini gösterebilir. Çocuklar bu gelişim evrelerindeki bağlantılar yoluyla geçmiş ve gelecek arasında köprü kurabilir ve öğrendiklerini aktarabilirler (Konur, 2007). Oyunun, çocukluk döneminin her bir evresine farklı katkılar sağladığı bilinmekle birlikte, çocuğun bilişsel ve fiziksel açıdan gelişimini de önemli derecede etkilediği düşünülmektedir. Çocuğun oyun oynayarak, yaşadığı toplumla etkileşimde bulunmayı, paylaşmayı, yardım etmeyi, kendi ve arkadaşlarının haklarının neler olduğunu öğrendiği düşünülmektedir (Sezer, Yılmaz ve Koçyiğit, 2016). Yapılan çalışmalarla oyunun, çocukların bilişsel, fiziksel, duyuşsal ve motor gelişimleri üzerine etkileri olduğu ortaya konmuştur. Bu etkilerin görülmesinin ön koşullarından biri ise uygun oyun ortamlarının ebeveynler tarafından hazırlanması gerektiğidir. Güvenli ve rahat olmayan oyun ortamlarında çocukların kendilerini gerçekleştiremedikleri ifade edilmektedir (Durualp ve Aral, 2018). Zamanının çoğunu okulda ve evde geçiren çocuklar için uygun oyun ortamını hazırlayacak olan kişiler; evde ebeveynler ve okulda öğretmenlerdir. Oyunun bir eğitim aracı olduğu düşünülürse uygun oyun ortamları hazırlanarak gerekli eğitimin verilmesinin amaçlanması dahilinde oyunla birlikte çocuğun motor ve bilişsel edinimler kazanmasına da destek verilmektedir (Şişman, Özyavuz ve Erdinç, 2010).

Oyunun çocuğun gelişimi üzerine katkılarının olduğu bilinmektedir. Nitelikli bir oyun sürecinin bazı temel özellikleri vardır ve bu temel özellikler çocuk üzerinde baskı ve eğitim amaçlı zorunluluk duygusu uyandırmamalıdır. Çünkü oyunun içeriğini oluşturan etmenler düşünüldüğünde; gönüllü katılım yoluyla gerçekleştiği, maddi kazanca bağlı olmadığı, sonunda ödül kazanılmayacağı ve zevk alma amacıyla oynandığı düşünülmektedir (Akkuş Sevgen, 2013). Geçmişten günümüze oyunun önemi üzerine fazlasıyla durulduğu, yapılan araştırmalardan ve çalışmalardan görülmektedir. Oyun oynayarak çocuğun öz benliğini bulmaya, haklarını öğrenmeye, becerilerini geliştirmeye ve en önemlisi de gerçek hayata hazırlanmaya başladığı düşünülmektedir. Çocukların sağlıklı şekilde oyun oynayabilmesi için gerekli materyal ve uygun ortamın sağlanması gerekmektedir ve bu bağlamda en büyük görev ise ebeveynlere düşmektedir. Çünkü oyun ortamını sağlayacak, gerekli oyun malzemelerini alacak olan anne-babalardır. Sadece fiziki ortamın sağlanması da yeterli değildir. Ebeveynlerin oyunu algılama şekli de diğer etmenler kadar sağlıklı bir ebeveyn çocuk

ilişkisinin kurulmasında ve oyun oynama eyleminin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesinde son derece önem arz etmektedir (Cinel ve Şahin, 2014).

Teknolojideki gelişmelerin, ebeveynlerin oyun ile ilgili algılarını, oyun materyallerinin bulunmasını ve uygun oyun ortamlarının hazırlanmasının yanı sıra, çocuğun oyun oynama ile ilgili davranışlarını da etkilediği görülmektedir. Çocukların izlemesi gereken süreden fazla televizyon izlemesi ve dijital oyunlar oynaması, dijital araçların yanlış ve uzun süre kullanılması, bu durumların özellikle okul öncesi dönemde artış göstermesi ve edinilen alışkanlıkların çocuklar üzerinde yarattığı olumsuz etkiler çocukların günlük hayatında oyunun yeri üzerinde düşünülmesi gereken önemli bir konu haline getirmektedir (İşçibaşı, 2011).

Bu araştırmanın temel amacı; alt sosyoekonomik düzeyde üretim işçisi olarak çalışan ve 5-6 yaşında anaokuluna devam eden çocuğu olan babaların çocuklarının günlük yaşantısında oyunun yerine yönelik görüşlerini belirlemektir.

Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1-Çocukların okul dışında kalan zamanlardaki oyun oynama durumlarına yönelik babaların görüşleri nelerdir?
- 2-Çocukların günlük rutin etkinliklerinde neler yaptıklarına ilişkin babaların görüşleri nelerdir?
- 3-Çocukların oyun arkadaşlarına yönelik babalarının farkındalık düzeyleri nedir?
- 4-Çocukların ev içi ve dışında oyun alanı olarak kullandıkları yerler ve bu yerlerle ilgili yaşadıkları sıkıntılara yönelik babaların görüşleri nelerdir?
- 5-Çocukların ebeveynleri ile oyun oynarken anne ve babalarını farklılaştırmalarına yönelik babaların görüşleri nedir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, çalışma yapılan grup arasında bulunan ilişkiyi, bu ilişkinin anlamını ve türünü anlamak için yapılan gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin yorumlanması olarak açıklanabilir. Yapılan çalışmalarda bireylerin ön yargılarının bulunması ve yaşanan olayların olduğu gibi aktarılmasının zor olmasından dolayı nitel araştırma yöntemlerinin sınırlılıklarından birkaçı iken; yaşanan özel durumun gerçeği yansıtması ve farklı faktörlerin ortaya çıkması gibi durumlarda yöntemin avantajlarından bazılarıdır (Alan, 2016).

Çalışma Grubu

Bu araştırma, Marmara Bölgesinde yer alan bir şehirde alt sosyoekonomik düzeyde üretim işçisi olarak çalışan ve 5-6 yaşında çocuğu olan 16 baba ile yürütülmüştür. Araştırmaya konu olan babaların belirlenmesinde gönüllü katılım yolu esas alınmıştır. Babaların yaş ortalamaları 33,4'tür. Bulgular bölümünde; babalar ile görüşme kayıtlarından elde edilen bulguların istatistiksel sonuçları ve babaların görüşlerinden alıntılar verilmiştir. Buna göre babaların kişisel bilgilerinin gizliliği esas alınmış olup her baba ayrı ayrı kodlanmıştır (B1, B2 gibi).

Verilerin Toplanması

Yapılan araştırmada babaların oyunun ne olduğuna ilişkin görüşlerini belirlemek amacı ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme yöntemi, nitel araştırmalarda çok sık

kullanılan veri toplama araçlarından biridir. Görüşme yapılmasının amacı, bireyin iç dünyasına girmek ve onun olaylara bakış açısını anlamaktır. Görüşme yönteminin; bireyin yaşamış olduğu tecrübelerine, tutumlarına, olaylara ilişkin görüşlerine, şikâyetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi sahibi olma açısından etkili bir yöntem olduğu belirtilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Araştırmada nitel veriler, araştırmacı tarafından babalarla yarı-yapılandırılmış görüşme yapılarak, babalara yüz yüze açık-uçlu sorular sorularak ve ses kayıt cihazı kullanılarak elde edilmiştir. Babalara kimlik bilgilerinin saklı kalacağı sadece görüşlerinin dikkate alınacağı bilgisi verilmiştir ve görüşmeler ses kaydı alınarak yapılmıştır. Kayıt cihazları dinlenmiş ve birebir yazıya dökülmüştür. Elde edilen bulgular içerik analizi yöntemiyle kategorilere ayrılmıştır ve iki öğretim elemanı tarafından kontrol edilmiştir. Yüz yüze görüşme esnasında babalara, çocuklarının okul dışında kalan zamanlardaki oyun oynama durumları, çocuklarının günlük rutin etkinliklerinde neler yaptıkları, çocuklarının oyun arkadaşlarına yönelik görüşleri, çocukların ev içi ve dışında oyun oynama alanı olarak kullandıkları yerler ve yaşadıkları sıkıntılar, çocuklarının ebeveynleri ile oyun oynarken anne ve babalarını farklılaştırmalarına yönelik babaların görüşleri ile ilgili açık uçlu sorular sorulmuş ve bu konudaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümde araştırma neticesinde elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın verileri değerlendirilirken babaların bütün görüşleri değerlendirmeye dahil edilmiştir.

Babaların Çocuklarının Okul Dışında Kalan Zamanlardaki Oyun Oynama Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Babaların vermiş olduğu cevaplara göre, çocuklarının gün içerisinde okul dışında kalan zamanlarda oyun oynama durumlarını şu şekildedir: Çocukların 2'si her gün evde oyun oynamakta, 7'si dijital oyunlar oynamakta, 1'i boyama, resim yapma, hamur oyunu oynama gibi sanatsal faaliyetlerle uğraşmakta, 6'sı dışarıda veya evde hareketli oyun oynamakta, 1'i oyun parklarına gitmekte, 1'i babasıyla oyun oynamaktadır. Yukarıdaki bulgulardan da anlaşılacağı gibi çocukların büyük bir çoğunluğu okul dışında kalan zamanlarını hareketli ve dijital oyunlar oynayarak geçirmektedirler. Babaların çocuklarının oynadığı oyun çeşitlerinden hangilerinden memnun oldukları ile ilgili görüşleri alınmış ve bu görüşler doğrultusunda şu bulgular ortaya çıkmıştır: Bir baba çocuğunun oyun oynamasından, bir baba çocuğunun dışarıda oyun oynamasından memnun olduğunu, iki baba da çocuğunun dijital oyunları fazla oynamasından memnun olmadığını ifade etmiştir. Babaların çocuklarının günlük etkinliklerine karşı memnuniyet durumlarını yansıtan görüşlerinden alıntılar aşağıda sunulmuştur:

B4- "Eşim de çalıştığı için vardiya değişikliği olduğunda gözlemlemeye çalışıyorum. Daha çok telefon ve tabletle oynuyor. Eğer yorgun olmazsam oynamaya çalışıyorum, hava da güzelse dışarı çıkarıyorum. Memnun değilim; çünkü hanımın evde olması daha iyi, çalışması iyi değil, evde olsa çocukla daha iyi ilgilenir, şu durumda çocukla ilgilenemiyoruz ikimiz de. Baba olarak ben fazla ilgi gösteremiyorum ve bizim yüzümüzden çocuk internet ve telefon bağımlısı oldu."

B1- "Oğlum dışarıda top oynuyor, apartman arkadaşlarıyla oyun oynuyor. Evde genelde televizyon izliyor, telefonla ve tabletle oyun oynuyor. Dışarıda oyun oynamasından memnunum fakat evde sürekli tablet ve telefonla oynamasından memnun değilim."

B3- “Bil bakalım” oyunu var onu oynuyoruz, parka gidiyoruz, doğayı çok seviyor bizim evin etrafı hep yeşillik gezmeye çıkıyoruz, hayvanat bahçesine çok gidiyoruz. AVM’lerdeki oyun parklarına çok gidiyoruz.”

B7- “Dışarıda arkadaşlarıyla oynuyor, evde tabletle oynuyor.”

Babaların Çocuklarının Günlük Rutin Etkinliklerinde Neler Yaptıklarına İlişkin Algıları Nelerdir?

Babaların görüşlerine göre, çocuklarının gün içerisinde okul dışında kalan zamanlarda yaptıkları etkinlikler şu şekildedir: Çocukların 2’si ödev yapmakta, 2’si yemek yemekte, 10’u evde oyun oynamakta, 3’ü akraba ziyareti, alışveriş yapmakta ve farklı yerlere gezmeye gitmekte, 2’si ev işlerine yardım etmekte, 7’si dijital oyunlar oynamakta, 1’i resim yapma, boyama, hamur oyunları gibi sanatsal faaliyetlerle uğraşmakta, 6’sı evde ve dışarıda hareketli oyunlar oynamakta, 8’i televizyon izlemekte, 1’i parka gitmekte, 1’i kitap okumakta, 1’i babayla oyun oynamakta, 1’i oyun parkına gitmektedir.

Yukarıdaki bulguların da gösterdiği gibi çocukların büyük bir kısmı okul dışında kalan zamanlarını hareketli ve dijital oyun oynayarak, televizyon izleyerek geçirmektedirler. Bu etkinliklerin haricinde ise çocuklar gün içerisinde sanatsal etkinlikler yapmakta, evdeki işlere yardım etmekte ve gezmeye gitmektedir. Babaların, çocuklarının günlük yaptıkları etkinliklerine karşı memnuniyet durumlarını belirten görüşlerinden alıntılar aşağıda sunulmuştur:

B7- “Dışarıda arkadaşlarıyla oynuyor, evde tabletle oynuyor.”

B8- “Annesine yardım ediyor, kardeşiyle oynuyor, televizyon izliyor, tablet oynuyor.”,

B9- “Televizyon izliyor, oyun oynuyor, tabletinde oyun oynuyor.”

B11- “Televizyon izler, oyuncaklarıyla oynar, dışarıda arkadaşlarıyla oynar, tableten oyun oynar.”

B2- “Oyun oynuyor, yemek yemeyi seviyor, bir şeyler yiyor. İşten geldikten sonra tüm vaktimi onunla geçiriyorum. Yaptığı bu etkinliklerden de memnunum.”

Babaların Çocuklarının Oyun Arkadaşlarına Yönelik Farkındalık Düzeyleri ve Oyun Algıları Nedir?

Babaların çocuklarının oyun arkadaşlığını kiminle yaptığını ilişkin görüşleri alınmış ve bu görüşler şu şekilde ifade edilmiştir: Babaların ifadelerine göre yapılan değerlendirmelere göre çocukların 2’si komşu çocuklarıyla, 1’i tabletle, 2’si sokak arkadaşlarıyla, 7’si apartman arkadaşlarıyla, 3’ü kuzenleriyle, 4’ü annesiyle, 1’i babasıyla, 8’i hem anne hem babasıyla, 2’si dedesi ve ninesiyle, 6’sı kardeşleriyle oyun oynamaktadır. Babaların görüşlerinden elde edilen bulgulara göre çocukların okul dışı zamanlarında en çok arkadaşlarıyla, ebeveynleri ve kardeşleriyle sonra da akrabalarıyla oyun oynadıkları belirlenmiştir. Babaların, çocuklarının oyun arkadaşlığını kiminle yaptığını yönelik görüşlerinden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

B5- “ Genelde ben, annesi, babaannesi ve apartman arkadaşları yapıyor.”

B7- “Annesiyle, sokak arkadaşlarıyla ve komşu çocuklarıyla oynuyor.”

B9- “Kardeşi, annesi ve apartman arkadaşları, kuzenleri.”

B10- “Abisi, site arkadaşları bazen de annesi ve ben yapıyoruz.”

B15- “Genelde hanım yapıyor.”

B3- “Annesi ve ben yapıyoruz.”

Babaların oyun algılarına ilişkin görüşleri ise şu şekildedir: Babaların 1'i oyunu her şey, 3'ü eğitim, 9'u eğlence, 2'si mutlu olmak, 1'i boş zaman harcama, 2'si enerjisini attığı yer olarak ifade etmiştir. Babaların oyuna ilişkin algılarını niteleyen ifadelerden alıntılar aşağıda sunulmuştur:

B3- *“Oyun eğlencedir ama bana kalırsa şimdiki zamanda oyun; tablet, telefon ve bilgisayar olduğu için yalnızlaştırmadır.”*

B6- *“Eğlenmektir. Bazı oyunlar alıyoruz ondan çok biz oynuyoruz.”*

B4- *“Çocuğumun eğlenebildiği anda bir şeyler öğrenebilmesidir.”*

B12- *“Çocuğumun eğlenmesi için bir araçtır.”*

B5- *“Oyun, boş zaman harcamadır.”*

B8- *“Çocuğun enerjisini yansıttığı şeydir. Eğitimidir.”*

B2- *“Çocuğun mutlu olması için bir araçtır.”*

Yukarıdaki babaların görüşlerinden de anlaşılacağı üzere çoğunluğu oyunu eğlence ve eğitim olarak nitelerken, az sayıda baba ise mutlu olmak, boş zaman harcama, her şey ve enerjisini attığı yer olarak ifade etmiştir.

Çocukların Ev İçi ve Dışında Oyun Alanı Olarak Kullandıkları Yerler ve Yaşadıkları Sıkıntılara Yönelik Babalarının Algıları Nelerdir?

Babaların görüşlerine göre ev içinde oyun alanı olarak çocukların 4'ü salonu, 1'i yatak odasını, 9'u kendi odasını, 7'si oturma odasını, 1'i holü kullanmaktadır. Dışarıda oyun alanı olarak ise çocukların 3'ü apartman önünü, 1'i parkı, 1'i AVM'lerdeki oyun parkını kullanmaktadır. Babaların görüşlerine göre çocuklar evde oyun alanı olarak daha çok oturma odalarını, kendi odalarını ve salonu, sonrasında evin diğer alanlarını kullanırken, dışarıda kapalı ve açık oyun alanı olan çocuk parklarını ve apartman önlerini tercih etmektedirler. Babaların çocuklarının oynadıkları alanlara ilişkin memnuniyet durumları incelendiğinde yedi babanın memnun olduğu, bir babanın ise memnun olmadığı belirlenmiştir. Memnuniyet durumlarına ilişkin alıntılar aşağıda sunulmuştur:

B1- *“Salonda oynuyor ev içinde. Dışarıda ise park ve apartman önünde oynuyor. Memnunum çünkü salon büyük top oynarken ev içinde engel olmuyor.”*

B4- *“Kendi odasında oynuyor bütün eşyaları ve bilgisayarı tableti orda. Memnunum evi dağıtmıyor.”*

B9- *“Salonda oynuyor. Memnun değilim işten eve gelip dinleneyim diyorum onun oyununu bozmamak için şekilden şekle giriyorum etraf dağınık.”*

B10- *“Salonda oynar. Kısmen memnunum oynuyor tamam ama her şey salonda adım atacak yer kalmıyor bazen.”*

B14- *“Kendi odası ve oturma odasında oynuyor memnunum.”*

Babaların çocuklarıyla oyun oynama konusunda yaşadığı sıkıntılara ilişkin bulgulara yönelik alıntılar ise şu şekildedir.

B1- *“Ev içinde sürekli telefon ve tabletle oynamak istiyor bizi dinlemiyor. Dışarıda ise daha çok arkadaşları ile oynamak istiyor. Bizi oyuna dahil etmek istemiyor.”*

B2- *“Ev içerisinde, telefona çok düşkün hiç bırakmak istemiyor söz dinlemiyor. Ama biz saklıyoruz bir haftadır bulamıyor ağlıyor sıkılınca kendi oyuncaklarıyla oynuyor. Dışarıda*

ise tutturduğuna tutturuyor bir oyuncağa bindiyse veya eline aldıysa hiç bırakmak istemiyor. Bıraksam sabaha kadar kalacak.”

B5- “Ev içinde evi dağıtıyor ve bizi dinlemiyor biz de çalıştığımız için yorgun oluyoruz kaldırmıyor bünye. Dışarıda sıkıntı yaratmıyor serbest zaman geçiriyor geniş alanda ama bazen başına buyruk davranıp beni dinlemediği oluyor o da çok önemli değil. Ben bu durumdan memnunum.”

B14- “Gürültü yapıyor ve evi dağıtıyor. Dışarıda ise her şeye elini sürecektir çok hareketli her yere girecektir mutlaka. Her şeye dokunacak, basacak inceleyecek.”

B16- “Dinlemiyor beni ve susmuyor mecburen bağıriyorum çünkü çok yoruluyorum iş yerinde. Dışarıda çok fazla sıkıntı çıkarmıyor.”

B13- “Evi dağıtıyor, gürültü çok yapıyor kimi zaman abisiyle kavga ediyor. Dışarıda çok sıkıntı yaratmıyor ama uyardığımızda söz dinliyor.”

B3- “Uslu ve akıllı bir çocuk ev dışarıda bize çok sıkıntı yaşatmıyor. Daha doğrusu yaşatacağı zaman biz ilgisini başka yönlere çeviriyoruz.”

Çocukların Ebeveynleri ile Oyun Oynarken Anne ve Babalarını Farklılaştırmalarına Yönelik Babaların Görüşleri Nelerdir?

Çocukların ebeveynleri ile oyun oynarken anne ve babalarını farklılaştırmalarına yönelik babaların görüşleri alınmış ve yapılan değerlendirme neticesinde 1 babanın ailece oyun oynamamakta, 5 babanın çocuğu oyun oynarken farklılaştırma yapmayıp ebeveynleri ile birlikte oyun oynamakta, 11 babanın çocuğu oyun oynarken farklılaştırma yapmakta, 3 babanın çocuğu anneleriyle ev işi yapmakta, 5 babanın çocuğu anneleriyle uysal, yaratıcı oyunlar oynamakta, 1 babanın çocuğu annesiyle makyaj yapmakta, 5 babanın çocuğu babalarıyla koşturmaca, dövüş oyunları oynamakta, 4 babanın çocuğu babalarıyla dışarı çıkıp, parka gidip, bisiklete binmekte, 3 babanın çocuğu ise babalarıyla top oynamakta olduğunu ifade ettikleri görülmektedir.

Yapılan değerlendirme sonucunda babaların büyük çoğunluğu çocuklarının oyun oynarken anne ve babalarını farklılaştırmakta olduğunu; çocuklar babalarıyla daha çok top oynama, bisiklete binme, parka gitme, koşturmaca ve dövüş oyunları oynama gibi çok hareketli ve aynı zamanda dışarıda oynanan oyunları oynarlarken, anneleriyle daha çok ev işi yapmakta, yaratıcı ve uysal oyunlar oynamakta olduğunu ifade etmişlerdir. Babaların bu görüşlerine yönelik alıntılar aşağıda sunulmuştur:

B3- “Genelde hep beraber oynarız. Uno diye bir oyun daha aldık onu oynuyoruz tableten eğitici oyunlar var sözcük bulmaca onu oynuyoruz birlikte.”

B4- “Evet, annesiyle genelde makyaj yapıyor, mutfakta yemek yapıyor küçük ev hanımı gibi benle hır güre oyunu oynuyor top oynuyor.”

B10- “Benle top oynar, kavga dövüş oyunları oynar annesiyle çok fazla oynamaz daha çok paylaşır düşündüklerini.”

B16- “benimle dışarı çıkıyor, top oynuyor annesiyle de ev işlerine yardım ediyor ama bazen de ailecek oynuyoruz.”

B7- “Ben çalışıyorum zamanım olmuyor annesi de çalışıyor ve onun haricinde evde bir küçük bebeğimiz daha var. Eşim eve geldiğinde küçük çocukla ilgileniyor büyük oğlumla pek oyun oynayamıyoruz. Ama ben genelde dışarı çıkartıyorum. Ailece oynadığımız bir oyun yok.”

B8- “Farklılaştırma yapmıyor ikimizi de oyuna dahil ediyor, mutlaka anne de baba da olacak kurduğu oyunda (onun yüzünden hanımla küs kalamıyoruz).”

B9- “Ben çok yorgun oluyorum genelde annemle oynuyor ama benimle savaş dövüş oyunları oynuyor.”

B6- “Kesinlikle yapıyor. Annesiyle daha çok yaratıcı oyunlar oynuyor daha uysal oyunlar oynuyor. Benimle ise boks, güreş gibi yaramazlık oyunları oynuyor.”

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada çocukların okul dışında kalan zamanlardaki oyun oynama durumları, çocukların günlük rutin etkinliklerinde neler yaptıkları araştırılmış ve çocukların kitap okuma, resim yapma gibi sanatsal etkinlikler yapma, ev işlerine yardım etme ve farklı yerlere gitmeye gitme gibi faaliyetlerin yanında büyük çoğunluğunun en fazla oyun oynadığı ve bu sayıya yakın büyük kısmının ise televizyon izleme ve dijital oyunlarla oynadığı saptanmıştır. Bu sonuç her gün düzenli olarak oyun oynayan çocukların sayısının çok olması bakımından olumlu, fakat büyük çoğunlukta çocuğun da uzun süreli televizyon izlemesi ve dijital oyunlar oynaması bakımından da olumsuz olarak değerlendirilebilir. Babaların çocuklarının oyunlarına dahil olmaları ile birlikte hareketli oyun oynama konusunda pasif olan çocukların oyuna dahil olacağı düşünülmektedir.

Babaların çocuklarının teknolojik araç kullandıkları, dijital oyun oynadıkları ve televizyon izledikleri zaman -sürenin uzun olmaması şartı ile- memnuniyet duyduklarını ifade etmeleri gerçekte çocukların bu tür etkinliklere kullanmaları gereken süreden daha fazla zaman ayırdıkları anlamına gelebilir. Aslında bu durumdan babaların normal kullanım süresinden daha fazla süre teknolojik araç kullanımı, dijital oyun oynama ve televizyon izleme gibi etkinliklerin yapılmasının zararlı olabileceği konusunda yeterli bilgi sahibisi olmalarına karşın, bu durumun önüne geçmek için gerekli süre kısıtlamasını yapamadıkları ve yeterli önlemi alamadıkları anlaşılmaktadır. Televizyon ve dijital araçlar karşısında kontrolsüz bir şekilde fazlaca geçirilen zaman, sosyal etkinliklerin yapılmasının önüne geçerek, çocukların hareketsiz kalmasına sebep olabilir; fiziksel aktivite yapmasını ve sosyalleşmesini kısıtlayabilir. Bu nedendir ki gereğinden fazla teknolojik araç kullanılması ve televizyon izlenmesi özellikle televizyon ve dijital oyun gibi etkinliklerden yetişkinlere oranla daha fazla etkilenen çocukları olumsuz yönlendirebilir (Yurdakul, Dönmez, Yaman ve Odabaşı, 2013).

Yapılan araştırmadan elde edilen diğer bir sonuç; çocukların okul dışında kalan zamanlarında en çok arkadaşları, anne, baba ve kardeşleriyle daha sonra akraba ve son olarak da tablet-bilgisayar gibi teknolojik araçlarla oynamalarıdır. Babalar çocuklarının ev dışında daha çok arkadaşlarıyla, ev içinde ise daha çok anne babalarıyla ve kardeşleriyle oynadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun, şehirleşmeyle birlikte gelen ekonomik sıkıntılar neticesinde fazla iş yüküne maruz kalan alt sosyoekonomik düzeyde çalışan babaların fazla mesaili çalışmaları ve yorgunlukları sebebiyle çocuklarının oyunlarına dahil olamamalarından kaynaklandığını düşündürmektedir. Yine şehirleşmeyle birlikte kadının da çalışma hayatına girmesiyle komşuluk ilişkilerinin azalması, geçmişte çocukların daha çok ev dışında arkadaşlarıyla oynaması durumunun, ev içerisinde aile üyelerinden birileriyle oynamaları durumuna dönüşmesine neden olduğunu düşündürmektedir. Aslında ev içerisinde çocukların arkadaşlarıyla oynayamamasının sebebi, temel olarak yine şehirleşmenin beraberinde getirdiği güven eksikliğiyle de açıklanabilir.

Babaların bir kısmı oyunu eğitim aracı olarak görmekte, çocuğun bilişsel gelişimine katkı sağladığını düşünmekte; fakat oyuna dahil olmamaktadır. Bununla birlikte çocuklar daha çok yaratıcı oyunları anneleriyle oynarlarken, dövüş ve top oynama gibi fiziki oyunları babalarıyla oynamaktadır. Ortaya çıkan bu netice doğrultusunda babaların oyuna dahil olmaları, çocuklarının oyunlarını algılama şekline bağlanabilir. Sonuç olarak, ebeveynlerin oyuna dahil olmalarının çocuğun oyununu algılama şekline göre değişmekte olduğu

düşünülmektedir. Araştırma verilerine göre çocuklar evin içinde daha çok kendi odalarında, salon ve oturma odasında, dışında ise çocuk parkları ve apartman önlerinde oynamaktadırlar. Dışarıda açık mekanda oynanan oyunlar çocuğun fiziksel gelişimine katkı sağlamakta ve doğanın bize sunmuş olduğu imkanlardan, oksijenden ve güneşin faydalarından, bol miktarda faydalanmamamıza olanak vermektedir (Erdem, 2003). Yine benzer şekilde dış mekanlarda oynanan oyunlar çocuklar için hareketi, fiziksel aktiviteyi teşvik etmekte ve değişik etkinlikler yapma imkanı sağlamaktadır. Yapılan aktiviteler sonucunda çocuk fiziksel ve ruhsal doyuma ulaşabilir (Bektaş, 2004).

Kapalı alanlarda oynayan çocuklar daha çok birbirleri ile iletişime dayalı oyunlar oynamaktadır ve açık alanlarda oynanan oyunların kapalı alanlarda oynanan oyunlara kıyasla çocuk üzerinde, sosyalleşme, fiziksel gelişime ve çevre bilincine sahip olma gibi olumlu etkilere yol açmakta ve çocuğu fiziksel hareketliliğe teşvik etmektedir (Cevher Kalburan, 2014). Babaların bir kısmı güvenlik, dağınıklık ve fiziki ortamın özellikleri gibi nedenlerle bu alanlardan memnun değildir. Bu yüzden çocuğun gelişimine katkısı göz önünde bulundurularak çocuklar için güvenli oyun alanlarının sayısı artırılmalıdır. Ancak evde dağınıklık yaratması, çok gürültü yapıyor olması, dışarıda her şeye dokunmak istemesi ve söz dinlememesi gibi nedenlerin günümüzde bile oyunun önünde bir engel olarak geçerliliğini koruduğu görülmektedir. Bu nedenlerin varlığı, babaların çocuğun oyun oynaması gerektiğine yeteri kadar inanmadığını düşündürmektedir (Aksoy, 2013).

Araştırma bulgularına göre babaların ev içinde ve dışında yaşadıkları sıkıntılara da değinilmiştir. Babaların ev içinde en çok, çocuklarının evi dağıtmasından, gürültü yapmasından, tutturmasından ve telefon-tabletle oynamak istemesinden, dışarıda ise daha çok çocuklarının söz dinlememesinden, ağlamasından, anne-babalarını yanlarında istememesinden ve yine tutturmasından şikayetçi oldukları görülmektedir. Ebeveynlerin çocuklarıyla kuracakları doğru iletişim sayesinde çocukta asabiyet, tutturma, söz dinlememe, kavga etme, ağlama gibi olumsuz özelliklerin yerini daha pozitif, kendini anlatabilen ve kendine güvenen özelliklerin alacağı düşünülmektedir (Kuzucu, 2011).

Yine araştırma bulgularına göre çocukların oyun oynarken ebeveynleri arasında farklılaştırma yapıp yapmadıkları sonucuna ulaşılmış ve çocukların büyük çoğunluğunun oyun oynarken ebeveynleri arasında farklılaştırma yaptıkları ve bu orana yakın yarısının ise ebeveynleri arasında farklılaştırma yapmadıkları bulunmuştur. Farklılaştırma yapan çocuklar daha çok anneleriyle ev işleri yapma, daha uysal ve yaratıcı oyunlar oynama gibi seçimlerde bulunurken babalarıyla daha çok top oynama, bisiklete binme ve dövüş sporlarına ait tekniklerle oyunlar oynama gibi seçimlerde bulunmuşlardır. Ebeveynleri arasında farklılaştırma yapmayan yarıya yakın kısım ise ebeveynlerini oyuna dahil ederek hep birlikte oyun oynamayı tercih etmişlerdir. Özellikle erkek çocuğu olan babalar oğullarıyla dövüş, top oynama gibi etkinlikler yaparken; kız çocuğu olan babalar kızlarıyla daha uysal ve daha hareketsiz oyunları ve davranışları tercih etmişlerdir. Anne babaların çocukları ile her koşulda ilişki kurabildiği ve kurdukları bu ilişkinin önemli bir bölümünün oyun aracılığı ile gerçekleştiği bilinmektedir. Oyun oynayarak ebeveynler çocuklarına yaklaşmakta ve onları tanıma fırsatı yakalamaktadırlar (Kırman ve Doğan, 2017). Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde, babaların çocukları ile oyun oynarken cinsiyet ayrımı gözettileri görülmüştür. Babaların, çoğunlukla erkek çocukları ile daha çok fiziksel aktif oyunlar, futbol, savaş ve dövüş oyunları oynadıkları ve oynama sürelerinin kız çocukları ile oynama süresinden uzun olduğu görülürken, kız çocukları ile daha çok öğrenme konusunda çocuğa destek olmak, saldırgan oyunları kontrol altında oynamak ve daha sakin etkinlikler yapmak gibi oyunları oynadıkları belirtilmiştir (Barutçu ve Hıdır, 2016).

Araştırma bulgularına göre babaların çoğu oyunu eğitim aracı olarak, eğlence olarak, mutlu olmanın bir aracı olarak, boş zaman harcama olarak ve enerjisini attığı bir yer olarak nitelenmektedir. Oyun, çocuğun kendini ifade ettiği bir yer ve fiziksel-bilişsel ve duygusal olarak gelişimini destekleyen bir eğitim aracıdır. Sadece oyun sayesinde çocuğun bilişsel-fiziksel ve duygusal gelişimi desteklenmekle kalmaz, ayrıca ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişki de oyun sayesinde daha da güçlü hale gelir (Özdenk, 2007).

Ebeveynler veya yetişkinler tarafından oyunun geliştirici yönü göz ardı edilmekte, çalışmadaki babaların oyun hakkındaki algılarında görüldüğü gibi oyun eğlence aracı olarak görülmekte ve önemi tam olarak anlaşılmamaktadır. Oysa çocuk oyun oynarken eğlenmekle kalmaz aynı zamanda yetenekleri gelişir ve yeni şeyler öğrenir. Araştırma bulgularına göre babaların, oyunun sadece eğlence aracı değil eğitim aracı olduğuna dair bilgileri vardır, fakat eğitim aşamasında iş yükünün ağırlığı, fazla mesai ve oyunu algılama eksikliğinden dolayı babalar yeteri kadar oyuna dahil olamamakta ve oluşan bu engellerden dolayı oyunun eğitim aracı olmasının işlevini yitirdiği düşünülmektedir.

Öneriler

Çocukların ne kadar süre televizyon izleyecekleri ve dijital oyun oynayacakları eğitimler verilerek aileler bilinçlendirilebilir. Bu eğitimler devlet aracılığıyla kamu spotu olarak, devlet tarafından görevlendirilen çocuk gelişim uzmanları aracılığıyla kreş-anaokulu ve okullarda eğitim olarak, yerel yönetimler ve mahalli idareler önderliğinde eğitimler tarafından seminer, konferans ve aile ziyaretleri olarak yapılabilir.

Çocukların dışarıda oyun oynamasını ve sosyalleşmesini sağlamak adına yerel yönetimler aracılığı ile güvenli ve planlı oyun alanları tasarlanarak nüfus yoğunluğuna göre çoğaltılabilir. Bu alanlarda çocuğu olan ailelere ücretsiz aktiviteler düzenlenebilir. Bu aktiviteler; doğa gezileri, çocukların hem aileleri/babaları ile birlikte iş birliği ve paylaşım yapabileceği daha güvenli bir ortamda doğa ile bütünleşmesine ve akranlarıyla sosyalleşip oynamasına olanak sağlayacağı hem de doğaya katkıda bulunacağı çevre dostu aktiviteler olabilir. Sadece bu alanlarla sınırlı kalmayıp ailelerin çocuklarıyla ev içinde ve dışında ne tür oyunlar oynayabileceği ve oyunun önemine dair oyun etkinliklerini kapsayan eğitimler verilebilir. Aynı zamanda çocukların yaş farklılıkları göz önünde bulundurularak, materyalleri olan eğitim setleri, eğitim uzmanları ve yayın evleri iş birliği ile hazırlanabilir ve okullardan temin edilebilir.

Oyunun, her zaman güncel kalmayı başaran bir olgu ve eğitim aracı olduğu düşünülmektedir. Önemi her geçen gün koruyan ve sağlıklı bir gelecek için içeriğinin algılanması gereken gelişim aracı olduğu bilinmektedir. Bu eğitim ve gelişim aracının güncelliğini koruması için yeni yaklaşımlar araştırılıp benimsenebilir ve eğitim programlarına dahil edilebilir.

Kaynakça

- Alan, B. (2016). Öğretmen eğitiminde nitel bir araştırma yöntemi olarak bireysel araştırma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 7-25.
- Aksoy, Y. (2013). Çocuk oyun alanları üzerine bir araştırma: İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon illeri örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 3(11), 82-106.
- Barutçu, A. ve Hıdır, N. (2016). Türkiye’de babalığın değişen rolleri: (pro) Feminist babalar. *Fe Dergi*, 8(2), 27-45.
- Cevher Kalburan, N. (2014). Okul öncesi dönem çocuklarının dış mekânda oyun fırsatları ve ebeveyn görüşleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (32), 113-135.
- Duruoğlu, E. ve Aral, N. (2018). Çocukların ince ve kaba motor gelişimlerine oyun etkinliklerinin etkisinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (1), 243-258.

- Erdem, Ö. (2003). *Okul öncesi eğitim birimlerinde dış mekân tasarım ilkeleri*. Yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erşan, Ş. (2006). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş grubundaki çocukların oyun ve çalışma (iş) ile ilgili algılarının incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güneş Karaman, N. (2009). Okulöncesi eğitim kurumuna devam eden 5–6 yaş grubu çocukların bilişsel üslupları ile oyun davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42 (2), 163-182.
- İşçibaşı, Y. (2011). Bilgisayar, internet ve video oyunları arasında çocuklar. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(1), 122-130.
- Kabakçı Yurdakul, I., Dönmez, O., Yaman, F., Odabaşı, H.F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(4), 883-896.
- Kaytez, N. ve Durualp, E. (2014). Türkiye’de okul öncesinde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 110-122.
- Kırman, A. ve Doğan, Ö. (2017). Anne-baba çocuk ilişkileri: bir meta-sentez çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(1), 28-49.
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79-91.
- Özdenk, Ç. (2007). *6 yaş grubu öğrencilerin psiko-motor gelişimlerinin sağlanmasında oyunun yeri ve önemi*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Sezer, T. , Yılmaz, E. , Koçyiğit, S. (2016). 5-6 yaş grubu çocukların oyun becerileri ile aile-çocuk iletişimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 185-204.
- Şişman, E., Özyavuz, L. ve Erdinç, L. (2010). Çocuk güvenliği açısından çocuk oyun alanlarının değerlendirilmesi. *JOTAF / Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 7(2), 141-150.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

It is thought that all stages of development affecting children's development are interrelated. Children can bridge the past and future through links in these stages of development and convey what they have learned (Konur, 2007). The first years of life that will affect even the adult periods of the individual are seen as the most important years by the educators (Kaytez and Durualp, 2014). Although it is known that the game provides different contributions to each stage of childhood, it is thought to affect the child's cognitive, affective, physical and motoric development significantly (Yılmaz and Koçyiğit,2016). By playing games, it is thought that the child begins to find his/herself, to learn their rights, to develop their skills and most importantly, to prepare for the real life.

Method

In this study, qualitative research method was used. The study was conducted with 16 fathers determined by voluntary participation. The average age of fathers is 33.4 years. In the study, qualitative data were obtained by using semi-structured interviews with fathers, by asking face-to-face open-ended questions to fathers and using a voice recorder. Records are rested and written one-to-one. The findings are categorized by content analysis method.

Results and discussion

In this study, the children's playing times outside the school, what children do in their daily routine activities and the majority of children play the most games and it was found that the

big part near this number was watching television and playing with digital games. Use of more technological tools than the normal use of fathers digital games and watching television are harmful enough to be harmful, but they do not take the necessary precautions. In the study, it was found that children mostly played with technological devices such as friends, parents, siblings, parents of upper generations and finally tablets and computers. This situation is thought to be due to the fact that the fathers who suffer economic problems with urbanization are exposed to excessive workload, they are not included in their children's games due to their overtime and tiredness and they cannot perceive the shape and content of the game.